DE INDISCHE WAPENS

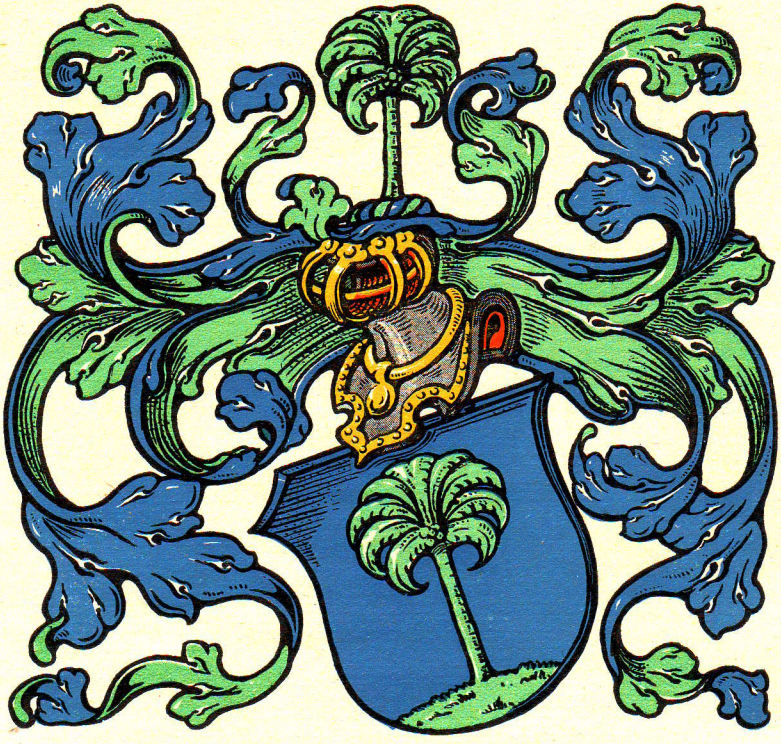

HET VOLLEDIGE WAPEN VAN JAN PIETERSZ. COEN STICHTER VAN BATAVIA

TEEKENINGEN EN BESCHRIJVINGEN VAN S.G.Y.B LAARS.

DE INDISCHE WAPENS.

Van de zestien wapens uit den Indischen archipel, die wij in het eerste Hag-album hebben opgenomen, zijn inmiddels een groot aantal, bijna de helft, door wijzigingen vervallen.

Sedert een vijftal jaren n.l. mogen de provincies, regentschappen, stadsgemeenten, locale ressorten en waterschappen geen wapen meer voeren zonder toestemming van den Gouverneur-Generaal. Vóór dien tijd waren de gemeenschappen volkomen vrij, om een wapen aan te nemen, aangezien de op het punt van het verleenen van wapens in Nederland bestaande, op oude historische rechten steunende, bevoegdheden van de kroon, in Ned. Indië tot dusver niet of niet in gelijke mate als bestaande konden worden aangenomen. Teneinde echter meer uniformiteit in de wapens te brengen en er tegen te waken, dat door de lagere gemeenschappen wapens zouden worden gevoerd, welke heraldisch onjuist zijn, werd den 7en September 1928 een ordonnantie vastgesteld (Staatsblad no. 394), waardoor het niet meer mogelijk is, om zonder toestemming van den Gouverneur-Generaal een nieuw wapen aan te nemen, terwijl aan de gemeenschappen, die reeds een wapen voerden, de verplichting werd opgelegd, zich binnen drie maanden tot den G.-G. te wenden, teneinde in het gebruik daarvan te worden bevestigd. Naar aanleiding hiervan zijn verschillende, reeds gebruikte wapens om advies gezonden aan den Hoogen Raad van Adel in Nederland, als het daartoe bij uitstek deskundige college. Ten aanzien van de meeste wapens is toen aan de betrokken gemeenschappen medegedeeld, welke verbeteringen in het wapen moesten worden aangebracht, zoodat verschillende gemeentewapens thans definitief zijn geworden.

Bedoelde overheidsmaatregelen hadden mede tengevolge, dat het aantal gemeente- en provinciewapens toenam, hetgeen voor ons weer aanleiding was, een nieuw hoofdstuk aan deze hoogst belangrijke en mooie specimen van tropische heraldiek te wijden en we raden onze verzamelaars aan, de drie bladen met Indische wapens uit het eerste album daarbij te voegen.

Een woord van dank aan den heer L. Okhuysen, onderwijzer in Oost-Indië, wien wij een groot deel van de, in dit hoofdstuk verwerkte gegevens danken, is hier inmiddels zeer zeker op zijn plaats.

Ook dit hoofdstuk zal telkens met de nieuwste aanwinsten worden aangevuld.

Op het titelblad plaatsen we het volledige wapen van den stichter van Batavia, maar vooral den grondlegger van onze macht in Oost-Indië, Jan Pietersz. Coen (of Koen). Hij werd geboren te Hoorn 8 Januari 1587 en overleed te Batavia in den nacht van 20 op 21 September; hij was de vierde Gouverneur-Generaal (1619—1623) en na zijn opvolger Pieter Carpentier ook de zesde (1627—1629). De beschrijving van dat wapen luidt: in azuur (blauw) een palm van sinopel (groen), met als cimier of helmteeken dezelfde palm.

De hoofdstad Batavia dankt, behoudens haar ontstaan, ook haar wapen aan den man, die niet dispereerde, (zie de beschrijving van het wapen van Batavia no. 1). Het embleem is vastgesteld bij zijn „Resolutie van het casteel Batavia van Saturdag, ady 15 Augustus 1620", waarvan het slot luidt als volgt:

„Nopende 't geproponeerde van de staat (olim) Jacatra met een wapen te voorsien om 't segel ten saaken dienvolgende te formeeren, is verstaan sulks nodig te wesen ende dat men de staat voor haar wapen een segel geven sal een zwaert van asur in orangien schilt steeckende met de punt door een lauwrieren krans van couleur bruyn groen, als hier ter sijden."

„actum in het fort Jaccatra datum ut supra ende was ondteekent Jan Pietersz. Coen, Pieter Carpentier, Jacob Dedel, Martinus Sonck, Pieter Dirksz., Pieter Barentsz. en Thijs Cornelis Vleyshouwer secret's."

BETERE GEZONDHEID DOOR KOFFIE HAG.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

BANDOENG
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 17

BATAVIA
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 18

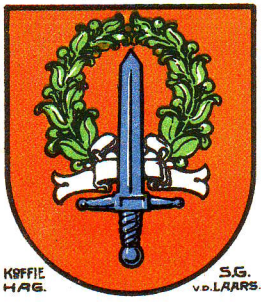

BLITAR
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 19

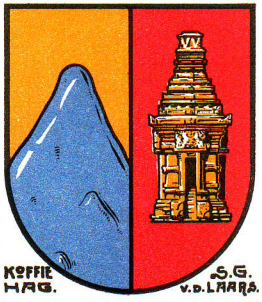

BUITENZORG
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 20

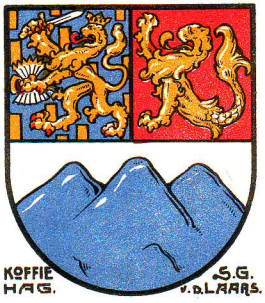

MADIOEN
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 21

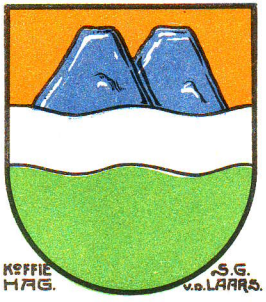

MAGELANG
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 22

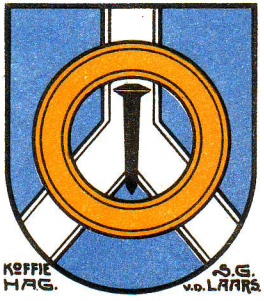

KOFFIE HAG

Le café Hag que nous utilisons chaque jour dans la famille, nous convient tout à fait bien par son goût agréable et son absence d'action excitante au système nerveux.
Dr. F. Hubert, La Chaux-de-Fonds

KOFFIE HAG

Beschrijving der wapens van Nederlandsch Oost-Indië. No. 18—23.

18 **Bandoeng.** 166722 inw. (1930), waarvan 19664 Europeanen, 129918 inlanders en 17140 andere Oosterlingen.
Wapen: geschuind; 1 van goud; 2 golvend gedwarsbalkt van blauw en zilver van tien stukken; over alles heen een gekanteelde schuinbalk van zwart.
De gemeente is bij Gouvernementsbesluit van 11 Augustus 1930 in het gebruik van dit wapen bevestigt. Het is het door den Hoogen Raad van Adel verbeterde oude wapen (zie no. 3) dat, ontworpen door den heer A. M. Kollewijn, uitdrukking moet geven aan de legende betreffende het ontstaan der stad. De naam „Bandoeng" zou namelijk zijn afgeleid van „bandoengan" (dam), welke dam gelegd zou zijn in een vroeger daar bestaand hebbend kratermeer, dat later zou zijn drooggelegd. De golvende dwarsbalken stellen het water voor, het gouden veld het gewonnen land, dat, naar men hoopte, een gulden toekomst wachtte.

19 **Batavia.** 437433 inw. (1930), waarvan 31340 Europeanen, 327827 inlanders en 78266 andere Oosterlingen.
Wapen: in oranje een zwaard van staal. omkranst van twee lauwertakken van natuurlijke kleur, gekruist boven het gevest en te zamen gebonden met ter weerszijden wapperende linten van zilver (zie no. 1).
Bij verordening van 22 September 1930 heeft de gemeenteraad, overeenkomstig de van regeeringswege gegeven aanwijzingen, dit oude wapen dus weer hersteld in de kleuren, zooals die door den stichter der stad, Jan Pietersz. Coen, in 1620 waren bepaald.

20 **Blitar,** 27269 inw. (1930), waarvan 670 Europeanen, 24361 inlanders en 2598 andere Oosterlingen.
Wapen: gedeeld; rechts in goud een berg van blauw, oprijzende uit den schildvoet; links in rood het jaartallentempeltje van het Panatarancomplex van goud.
Dit wapen is de gemeente verleend bij Gouvernementsbesluit van 2 Juni 1932, waardoor het oude wapen (zie no. 10) vervalt.

21 **Buitenzorg.** 65427 inw. (1930), waarvan 5239 Europeanen, 51923 inlanders en 8265 andere Oosterlingen.
Wapen: doorsneden; 1 gedeeld, rechts het rijkswapen, zijnde: in blauw, bezaaid met staande blokjes van goud, een leeuw van goud, gekroond met een kroon van drie bladen en twee parelpunten van hetzelfde, getongd en genageld van rood, in den rechtervoorklauw opgeheven houdende in schuinlinkschen stand een ontbloot Romeinsch zwaard van zilver, met gevest van goud en in den linker- een bundel van zeven pijlen van zilver, met punten van goud, de pijlen te zamen gebonden met een lint van goud; links in rood een zeeleeuw van goud (Van Imhoff); 2 in zilver een drietoppige berg van blauw, oprijzende uit den schildvoet.
Dit wapen is de residentie der Gouverneurs-Generaal verleend bij Gouvernementsbesluit van 11 Januari 1932, waardoor dus het oude wapen (no. 2), dat de gemeenteraad van 1924 vaststelde, is vervallen.

22 **Madioen.** 42057 inw. (1930), waarvan 1669 Europeanen, 37088 inlanders en 3300 andere Oosterlingen.
Wapen: doorsneden; 1 in goud twee bergen met afgesneden top van blauw, de eene schuin achter den anderen geplaatst; 2 van groen; over alles heen een golvende dwarsbalk van zilver.
Dit wapen is verleend bij Gouvernementsbesluit van 13 Oct. 1931.

23 **Magelang.** 53204 inw. (1930), waarvan 4189 Europeanen, 44212 inlanders en 4803 andere Oosterlingen.
Wapen: in blauw een omgekeerde gaffel van zilver, over alles heen een kopspijker van zwart in een ring van goud.
De omgekeerde gaffel stelt den weg voor, die, komende van Semarang, zich bij Magelang naar Djokjokarta en Poerwoeredjo splitst. De gouden ring duidt op den naam der gemeente, „ma" = mas en beteekent goud en „gelang" = ring. De spijker houdt de herinnering levendig aan de Javaansche legende, volgens welke de Tidar, een platgekopte heuvel bij Magelang, het middelpunt van Java zou vormen, waardoor de spijker geslagen zou zijn, waarmede het eiland is vastgezet.

□ □ PRIKKELBAAR? DAN KOFFIE HAG. □ □

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

MENADO
NED. O.-INDIË. CELEBES
No. 23

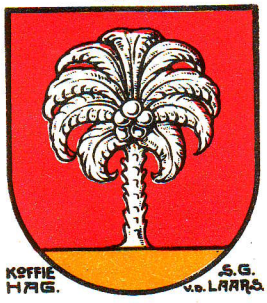

MINAHASA
NED. O.-INDIË. CELEBES
No. 24

MODJOKERTO
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 25

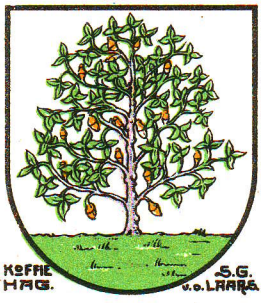

SALATIGA
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 26

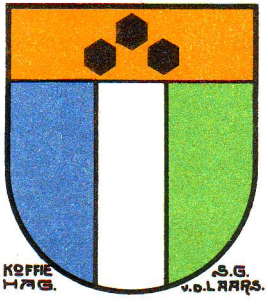

SOEKABOEMI
NED. O. - INDIË. JAVA
No. 27

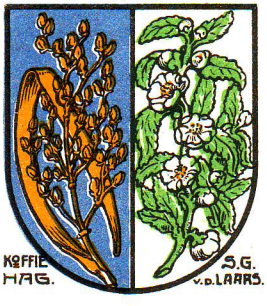

WEST-JAVA
NEDERL. OOST - INDIË
No. 28

KOFFIE HAG

Selbst starke Aufgüsse von Kaffee Hag, dem coffeinfreien Bohnenkaffee, verursachen keine Störung des Allgemeinbefindens oder der Herztätigkeit, weil das Coffein fehlt. Erste Mediz. Klinik der Charité, Berlin.

KOFFIE HAG

Beschrijving der wapens van Nederlandsch Oost-Indië. No. 24—29.

24 **Menado.** 27482 inw. (1930), waarvan 1444 Europeanen, 20080 inlanders en 5958 andere Oosterlingen.
Wapen: in rood een kokospalm van zilver op een schildvoet van goud.
Dit wapen is verleend bij Gouvernementsbesluit van 7 Oct. 1931.

25 **De Minahasa,** een landschap omvattende het N.O. deel van het Noordelijk schiereiland van Celebes. .
Wapen: in zilver een aanziende uil met ontplooide vlucht, in zijn klauwen houdende twee takjes van de Tawaängplant, elk met acht bladeren, zoomede zes speren, waaiervormig geplaatst, met de punten benedenwaarts gericht, alles in natuurlijke kleur.
Dit wapen is den Minahasaraad verleend bij Gouvernementsbesluit van 7 Oct. 1931.

26 **Modjokerto.** 24445 inw. (1930), waarvan 905 Europeanen, 20578 inlanders en 2962 andere Oosterlingen.
Wapen: in zilver een vruchtdragende Modjoboom in natuurlijke kleuren, geplant in een grond van groen.

27 **Salatiga.** 24397 inw. (1930), waarvan 1992 Europeanen, 20465 inlanders en 1940 andere Oosterlingen.
Wapen: gedeeld van blauw en groen, over alles heen een paal van zilver en een schildhoofd van goud, in het midden beladen met drie zeshoeken van zwart, geplaatst 1 en 2.
Dit wapen is de stadsgemeente verleend bij Gouvernementsbesluit van 17 Aug. 1931.
Bij het reizen per automobiel wordt door den burgemeester het wapen op een witte vlag vóór op den wagen gevoerd.

28 **Soekaboemi.** 23530 inw. (1 Jan. 1933), waarvan 1520 Europeanen, 19008 inlanders en 3002 andere Oosterlingen.
Wapen: gedeeld; 1 in blauw een padi-aar van goud; 2 in zilver een tak van een theeplant van natuurlijke kleur.

29 **West-Java** (provincie). 11399439 inw. (1930), waarvan 81135 Europeanen, 11040098 inlanders en 278206 andere Oosterlingen.
Wapen: gedeeld; 1 in blauw een Mercuriusstaf van goud; 2 in goud drie padi-aren van groen naast elkander, waarvan de uiterste afgewend.
Dit wapen is verleend bij Gouvernementsbesluit van 17 Febr. 1932.

BETERE GEZONDHEID DOOR KOFFIE HAG.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

AMBOINA
N. O.-INDIË. MOLUKKEN
No. 29

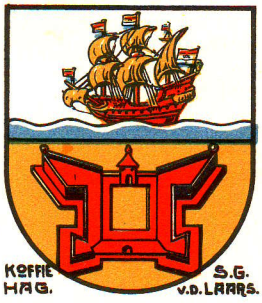

CHERIBON
NED. O.-INDIË. JAVA
No. 30

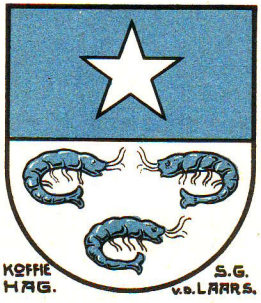

MAKASSAR
NED. O.-INDIË. CELEBES
No. 31

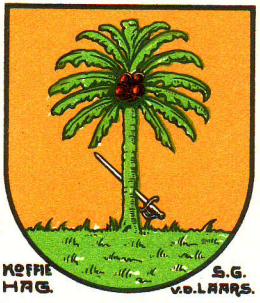

PASOEROEAN
NED. O.-INDIË. JAVA
No. 32

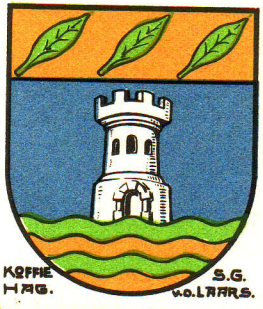

TEGAL
NED. O.-INDIË. JAVA
No. 33

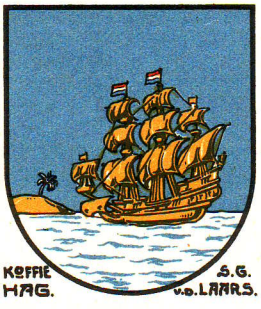

TJIANDJOER
NED. O.-INDIË. JAVA
No. 34

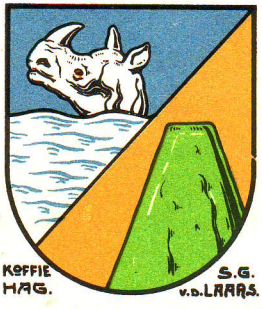

KOFFIE HAG

In al die gevallen, waarin de patiënt het genot van koffie ontzegd moet worden, is koffie Hag m.i. een bijzondere uitkomst.

Dr. v. d. L. te A.

KOFFIE HAG

Beschrijving der wapens van Nederlandsch Oost-Indië. No. 29—34.

29 **Amboina.**
Wapen: doorsneden; 1 in zilver een 17e eeuwsch compagnieschip van natuurlijke kleur, zeilende op een zee van blauw; 2 in goud een kasteel van rood, voorstellende het „Casteel Victoria".
De afbeelding van bedoeld kasteel is genomen naar een teekening van 1651.

30 **Cheribon.**
Het wapen dezer gemeente (zie no. 4) heeft bij de officieele toekenning een kleine wijziging ondergaan. De drie garnalen in de onderhelft van het schild zijn nu „toegewend".
De ontwerper van dit suggestieve gemeentewapen, de Generaal-majoor b.d. Ch. Kiès, tevens een bekwaam heraldicus, beoogde met de ster in de bovenste wapenhelft en de bij het geheel behoorende wapenspreuk „Per aspera ad astra", de hoop uit te drukken, dat Cheribon „een ster" aan Java's oostkust zou worden, een hoop, die sindsdien (1917) al aardig is vervuld.

31 **Makassar.**
Wapen: in goud een geplante, vruchtdragende cocospalm van groen. De stam van den cocospalm op ongeveer een derde van de hoogte doorstoken met een degen van zilver, schuinsrechts geplaatst, de punt omhoog.
Dit wapen, in het gebruik waarvan de gemeente thans officieel bevestigd is, wijkt dus eenigszins van het oude af (zie no. 16). In een artikel van den Heer G. F. E. Gonggryp in het maandblad „De Nederlandsche Leeuw", December 1934, over de gemeentewapens in Nederlandsch-Indië, lezen we het volgende: „Dat van Makassar zegt „men" aan die stad te zijn geschonken in 1657, sinds welk jaar het zou zijn gevoerd. Dit laatste vooral, komt zeer onwaarschijnlijk voor, aangezien vóór de instelling van den gemeenteraad aldaar (1906) het plaatselijk bestuur werd uitgeoefend door een ambtenaar van het Binnenlandsch Bestuur, die als vertegenwoordiger van het centraal gezag, geen ander dan het Rijkswapen zou hebben kunnen voeren."

32 **Pasoeroean.**
Wapen: in azuur een burcht van zilver, met een deur van hetzelfde, verlicht met drie zwarte boogvensters naast elkander, rustend op een golvend gedwarsbalkten schildvoet van vier stukken van groen en goud, en een gouden schildhoofd, beladen met drie schuinlinks geplaatste sirihbladeren van groen.
Dit wapen is ontworpen door den Heer A. C. Carlier. De sirihbladen zinspelen op den naam der gemeente „Pasoeroean" (Pasirian) = de plaats waar de sirih groeit. Het gouden veld, waarop zij zijn aangebracht, doelt op het rijke verleden dezer oude handelsstad. De zilveren schans op het blauwe veld herinnert aan de vestiging daar ter stede van de Oost-Indische Compagnie. In 1707 n.l. bouwde de Wilde hier op het strand drie schansen. De zilveren kleur der schans komt die van het ijzer het meest nabij en duidt op de onneembaarheid dier schansen. Het blauwe veld is een toespeling op de blauwe luchten, zijnde Pasoeroean, één van de minst regenrijke, tevens meest zonrijke plaatsen op Java. De groen-gouden schildvoet is bedoeld als het strand waarop de schansen gebouwd werden.

33 **Tegal.**
Wapen: in blauw een zeilende Oost-Indiëvaarder van goud, met twee Nederlandsche vlaggen in top, rustende op een zee van zilver met blauwe golfschaduwen, waaruit rechts een strand van goud oprijst, uitgaande van den schildrand en waarop een palmboom van groen.
Ook dit, thans officieele, wapen wijkt van het oude eenigszins af. (zie no. 5).

34 **Tjiandjoer.** (Regentschap).
Wapen: links geschuind; 1 in blauw een zilveren, blauw geschaduwde zee, waarboven uitsteekt de kop van een zwemmenden neushoorn van zilver, het oog van rood; 2 in goud een berg van groen, in den vorm van een afgeknotten kegel.

□ □ □ KOFFIE HAG BEKOMT BETER. □ □ □